Tevessül Hakkındaki Hadîslerin Tahriçleri – 10. Bölüm

5. HADÎSİN TAHRİCİNİN 1. KISMI >>> 2. KISMI >>> 3. KISMI >>> 4. KISIM >>>

Yukarıdaki *(editörün notu: önceki bölüm sonunda açıklanan)* ihtimallere rağmen bu hadîs bazılarının anladıkları batıl manaya delil oluyormuş, öyle mi?!..

İTİRAZ

Altıncısı: Eğer ayette geçen "Rasûl'e gelme" ibaresi, vefatından sonra kabrine gelmeyi ve ondan istiğfar taleb etmeyi de ifade ediyor olsaydı, nefsine zulmedip günah işleyen herkesin kabre gelmesi, Kur'an'la sabit, yapılması teşvik edilmiş bir kurbet olmuş olurdu. Bundan geri kalan herkes de bu kurbeti terketmiş, ayetteki zem ve kınamadan nasiplenmiş ve münafıkların alametlerinden birini işlemiş sayılırlardı.

CEVAP

Evet, onun kabrini ziyaret kurbet, etmemek 'ona cefadır; ziyaret etmeyen zemden nasibini almıştır.

Nitekim,

1-Günah işlesin işlemesin gücü yeten müminlerin kabr-i şerîfe gelmesi ve onu ziyaret etmesi -sapık cahillere rağmen- birçok hadisle sabittir. Tabiîdir ki bu herkes için değil hacda olduğu gibi gücü yetenler içindir ve günah işleyenler için evla yolla böyledir.

2-Bunun hükmü (sapık ve bid'atçı olmayan) İslâm âlimlerinden kimilerine göre müstehab, kimilerine göre sünnet, kimilerine göre (Hanefîlere) vâcib derecesinde sünnet, kimilerine (Zâhirîlere) göre de farzdır.

3-O'ndan günahının affı için dua istemek, hayatta iken kabulün aslının şartı olmayıp kemalinin şartı olduğu (Müslüman olmayanlara nisbetle) tek başına tevbenin de af için yetebileceği İslâm'ı tanıyanlarca zaruri olarak bilinen bir şeydir.

4-Müslüman olanların tevbe etmeleriyle affedilmeleri kesin ise de tevbe etmeyenlerin hiçbir şekilde affedilmeyecekleri bahis mevzuu değildir. Yani Müslümanlar için tevbe af sebebi ise de affın şartı değildir; zira "Allah şirkin ve küfrün aşağısındaki günahları dileyeceğine bağışlar."

5-İbaresiyle kâfirlere aid olan âyetin işaretiyle muminlerin de amel etmesi tabii ve güzel amellerdendir. Nitekim "Âyetin belli kimseler hakkında gelmesinin, manasının umumuna mani olmadığı -değil alimler- talebeler tarafından bile bilinen bir hakikattir.

6-Buhari'deki hadiste haber verilen Ömer (Radıyallahu anhu)'in Abbas (Radıyallahu anhu)'tan dua istemesi şart değil idiyse de güzel ve daha kâr-

lıydı.

7-Bunun böyle olduğu Nevevîlerin, İbnu Kudâmelerin, İbnu Kesirlerin ve başka nice büyük fakıh ve muhaddislerin âyetten bunu da anlamış olmalarıdır.]

İTİRAZ

Ayrıca o ayet, vefatından sonra Rasûl (aleyhisselam)'un kabrine gelmeyi de kapsayacaksa şu ayet de bunu evla olarak kapsamaktadır: "Sana hücrelerin arkasından seslenenlerin çoğu akletmezler." Kabrin önüne gelip aradaki onca duvarla beraber hücrelerin arkasında durarak "Ya Rasûlallah, duydum ki Allah şöyle şöyle buyurmaktadır. Ben de istiğfar etmeni istemek için sana geldim." diyenler, hücreler arkasından O'na seslenenler kapsamına girmezler mi?

Bu yaptıkları, onların akletmeyen kimseler olduğunu göstermez mi? Hoşafçı bize bunun o kapsama neden girmeyeceğini izah edebilir mi? Umumsa, işte size umum!… Gelme ise, işte size gelme! Hücreler arkasından seslenme ise, işte size hücreler arkasından seslenme!

CEVAP

Evet, şer'î edebiyle "Ben de istiğfar etmeni istemek için sana geldim" diyenler, "Hücreler arkasından O'na seslenenler" kapsamına girmezler… Çünkü,

1-Sizin gibi geri zekalı olmayanlar bilirler ki, Hucürat suresinde kınananlar, belki de hanımlarıyla beraberken veya başka bir işle meşğul olurken Nebi aleyhisselam'a hücrelerin arkasından yüksek sesle, kabaca ve edebi çiğneyerek dünyalık işler için hitâb edenlerdi. Burada ise iş ve hal farklıdır; edebiyle ve alçak bir sesle, ahiret meselesi için… Dolayısıyla kıyasınız "farık"a rağmen bir kıyas olup batıl ve alakasızdır.

2-Nitekim şer'î edeb dairesinde bir selam ve en azından onda yer alan dua ile ona seslenmek sahih nasslarla sabit olup, sözünü ettiğiniz âyetin umum ifade etmediğini göstermektedir.

3- Allâme Ğumârî şöyle diyor: Bu âyet hayât hâlini de ölüm hâlini de içine alacak umûmî (ma'nası genel) olan bir âyettir. Onu bunlardan biriyle sınırlandırmak bir delîle muhtâcdır; o delîl de burada yoktur.

Eğer, âyete, umûmî olmak nereden geldi ki, onu, hayât hâliyle sınırlandırmak delîle muhtâc olsun? denilirse, şöyle deriz: Bu umûmî oluş (âyetin ma'nâsının genel olması), fiilin şarttan sonra bulun masındandır (gelmiştir.) Usûlde yerleşmiş bir kâide vardır: Fiil şarttan sonra bulunursa umûmî olur; çünkü fiil, kendinde nekire bir masdarı bulundurduğu için nekire ma'nâsındadır. Nefiyden veyâ şarttan sonra gelen nekire ise vaz' (ilk îcâd edildiği ma'nâ) bakımından umûmî olur. (Ğumari'den Nakil Son buldu)

Sizin getirdiğiniz âyette ise bunlar yoktur. Olsaydı bile bu umumu sahih rivayetlerle gelen selam ve ondaki "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi dua üzerinize olsun" ve "Kabre konulan kardeşiniz için şunları şunları isteyiniz" mealindeki seslenmeler ile tahsis görmüş olurdu ve umum bildirmekten çıkardı…

4-Evet, İmam Mâlik'in de dediği gibi, o duvarların arkasından edebsiz bir

şekilde ve yüksek sesle konuşmak veya O'na hitap etmek de bu âyetin kapsamına girer… İbn Teymiyye'nin talebelerinden İmam Zehebî'nin şu yazısını da hatırlayalım: İmam et-Tebarânî ile -kendisi gibi hadis imamı olan- Ebû Bekr b. Mukrî ve Ebû'ş-Şeyh, Medine'de bulundukları zamanlardan birinde, açlık içinde geçen birkaç günün sonunda Ebû Bekr b. Mukrî, "kabr-i saadet"e giderek, "Ey Ellah'ın Resûlü! Açlık bizi perişan etti!" diye serzenişte bulunur. Medine'de oturanlardan birisi aynı günün akşamı kapılarını çalar ve:

"Bizi Hazreti Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e şikâyet etmişsiniz. Rüyama geldi ve size yardım etmemi emir buyurdu" diyerek elindeki yiyecek dolu sepeti kendilerine verir. [1]

İmam Zehebî bu olayı anlatıyor tenkit etmiyor. Bu olayda Peygamber (sallallahu aleyhi ve selem)'eme yapılan bir istek ve isteğe verilen karşılık. Şahitler ile bize ulaşmış yaşanmış bir gerçek.

Bizim elimizde geride görüldüğü gibi, ölülerin ruhlarını vesile kılınacağına dair delillerimiz vardır. Getirdiğimiz delilleri zayıflatmaya çalışırken düştüğünüz hataları Mâlik ed-Dâr hadisinde gördük. Bu hadisin her iki tarafa göre tahriçini yukarıda yazdık. Hatalarınız bariz şekilde orda gösterildi.

İTİRAZ

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللهِ مَنْ لا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ

"Allah'ı bırakıp da kendisine kıyamete kadar cevap veremeyecek kimselere dua edenden daha sapık kim olabilir? Oysa onlar, onların dualarından habersizdirler." [2]

Bu âyetlerden, ölen birinin kendisine seslenilerek yapılan duayı işitemeyeceğini, ölüye seslenilerek yapılan duanın büyük bir şirk olduğunu anlıyoruz.

CEVAP

(يعبد) Ya'budü ile (يدعو) yed'û kelimelerinin ifâde ettikleri ibâdet manalarında değişik cihetler ve nükteler vardır. Bu ve (دون) / dûn kelimesinin manaları geride geçen âyetlere yanlış mana verilip yorumlanması başlıklı konuda uzunca cevap verildi oraya bakılabilir.

Eğer bu ayet müşrikler, putlar ve Müslümanlar için de geçerlidir, ölüler duymaz işitmez demek isteniliyosa bu hatadır. Kitabın başında ölüler işitir mi bölümüne baktığınızda, ölülerin işittiğine dair âyet, hadis, mezhep imamları, İbn Teymiyye ve İbnü'l-Kayyim, ölülerin işittiğini söylüyorlar.

İbn Teymiyye "Ölü İşitir" Diyor

İbn Teymiyye, sorulan bir soruya "Ölünün Kur'ân okumak zikir ve duâ seslerini

işitebildiği doğrudur.” demektedir.[3] İbn Teymiyye, ölülerin kabirlerde konuştuğunu, kendisiyle yapılan konuşmaları işittiklerini, söylüyor.[4]

Yukarda 5. hadiste görüleceği üzere sahabe Resulullah’ın kabrinden ümmeti için dua etmesini istemiş.

Resûlullâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’ın şu sözüdür:

عن بكر بن عبد الله رضى الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

حياتي خير لكم تحدثون ويحدث لكم، فإذا أنا مت كانت وفاتي خيرا لكم، تعرض على أعمالكم فإذا رأيت خيرا حمدت الله وإن رأيت شرا استغفرت الله لكم.

Bekr b. Abdullah (Radıyallahu anh)’tan rivâyet edilen bir hadis-i şerifte, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Benim hayatım sizin için hayırlıdır, (benim sağlığımda birtakım işler) yaparsınız, size (onlarla ilgili hükümler) bildirilir. Ben öldüğümde ise vefâtım sizin için hayırlı olur, çünkü amelleriniz bana (kabrimde) arz edilir, hayır görürsem Allah’a hamdederim, şer görürsem Allah’tan sizin için af dilerim” hadis-i şerifidir. [5]

Bu hadis-i şerifi, Bezzâr gibi bir hadis hâfızı Müsned’inde zikretmiştir. Hâfız Irâkî’nin oğlu “Bu hadisin isnâdı çok iyidir” demiştir. Heysemî “Bu hadisi Bezzâr rivâyet etti, ricâli sahihte geçen zevâttır” demiştir.

İmam Süyûtî “Bu hadis sahihtir” demiştir. Kastalânî “Buhârî Şerhi”nde, Alî el-Kârî “Şifâ Şerhi”nde, Zerkanî de “Mevâhib Şerhi”nde bu hadis-i şerîfin sahih olduğunu söylemiştir.

Abdullâh b. Sıddîk el-Gumarî (Rahimehullâh) “Nihâyetü’l-âmâl fî şerhi ve tashîh-i hadis-i arzi’l-e’mâl” isimli müstakil bir risâleyi sadece bu hadisin sıhhatini beyâna tahsis etmiştir.

Bu hadisin sahih olduğuna ve dört mezhep imamı dâhil bir çok imama göre huccet kabul edilen sahih ve mürsel yollarla rivâyet edildiğine dâir, müstakil kitaplar yazılacak kadar ilim varken, inançlarını hadislere göre ayarlamak yerine, hadisleri inançlarına göre tahlile tâbi tutma yolunu seçen Elbânî gibilerin, bu hadisi zayıf kabul etmeleri hem gülünç hem de tehlikelidir.

Ama elden ne gelir? Hadis-i şerifte vârid olduğu üzere: “Dini iyi anlamak ancak Allah’ın, kendileri hakkında hayır dilediği kimselere nasiptir.” Artık “Ben vefatından sonra Resûlullâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’ın istiğfârından bir şey ummuyorum” diyene, ne denebilir? Oysa görüldüğü üzere biz, vefâtından sonra da, sağlığındaki gibi Resûlullâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’ın dua ve istiğfarından faydalanmaya devam etmekteyiz.

Yine böylece herkesin bildiği ve kimsenin itiraza yeltenmediği sahih hadis-i

şerîfte “Mirâç gecesi Mûsâ Peygamber (aleyhisselâm)’ın şefâatı ile farz namazın elli vakitten beş vakite indirildiği [6] anlatılmıştır. Binlerce sene evvel vefât etmiş, (kabir ehlinden olan) Mûsâ (aleyhisselâm)’ın, bu ümmete ne büyük iyiliği olduğu nasıl gözardı edilebilir.

Sakın birileri kalkıp, ölülerin dirilere bu türlü yardımının peygamberlere mahsus olduğunu iddia etmeye kalkışmasın! Çünkü bu, delilsiz bir dava olur. Hatta yukarıda geçtiği üzere, aksine delil kaimdir. Bu itiraz sahipleri yazdıklarımı okurken önyargılarından biraz olsun sıyrılabilseler ve kendilerine, meseleye “insafla” bakma şansı tanıyabilseler, gerçeği açıkça görecekler.

Büyük hadis âlimi Ebû Dâvûd et-Tayâlisî’nin Müsned’inde Câbir’den rivâyet ettiğine göre, Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

Yaptığınız işler, mezardaki yakınlarınıza ve tanıdıklarına gösterilir. İşleriniz iyi ise sevinirler, iyi değilse ya Rabbi! İyi işler yapmaları için kalplerine ilham eyle, derler. [7]

Allah (Celle Celalühü) “şehitler için ‘ölüler’ demeyin, onlar diridirler, ama siz anlayamazsınız”[8] buyuruyor. Peygamberlerin de, kabirlerinde diri oldukları sahih hadislerle bildirilmiştir.

Ne olacak şimdi? Ölüler işitir, diyen bunca âlim varken, Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), kendisinin ve yakınlarımızın bizim için dua edebileceğini söylerken nasıl düşüneceğiz? Elbette, âyetteki taştan olan putla Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’ı ve ashabını aynı kefeye koymayarak…

“Dirilerin ağlamasından dolayı ölü azap çeker.” [9]

Buhârî ve Müslim bildirdikleri bir hadis-i şerifte, Peygamberimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: “Meyyit, yakınlarının kendisine bağırarak ağlamalarından azap duyar.” [10]

Ölüler Kendileri İçin Ağlayanı Nasıl İşitip Azap Duyuyorlar?

İbn Teymiyye; ölülerin görebilmesi ile alakalı Âişe (radıyallâhu anhâ) ve diğer sahâbelerden birçok rivâyet gelmektedir. Allah’ın dilediği zamanlarda da ruh bedenle bir araya geldiğinde, tıpkı bir meleğin yeryüzüne inmesi, birden bir ışığın parlaması ya da uyuyan bir kimsenin bir anda uyanması gibi bir anlık bir olaydır.

Bu mana birçok rivâyette nakledilmektedir. Mücahid şöyle demektedir: “Bazen ruhlar defnedildikten itibaren yedi gün kabir içinde odalarda tutulurlar.”

Mâlik b. Enes şöyle demektedir: “Bana ruhların istediği her yere gidebileceği rivâyeti ulaşmıştır” demektedir. [11]

Hazreti Âişe (radıyallahu anhâ) validemizden rivâyete göre, Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem): “Ruhlar toplu ordulardır. Onlardan (ezelde, Allah yolunda) birbiriyle tanışanlar i’tilâf eder (anlaşır, Allah uğrunda) tanışmayanlar ise ihtilaf eder (dünyada zıtlaşırlar.)” buyurdu. [12]

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضى الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

إن أرواح المؤمنين لتلتقيان على مسيرة يوم وليلة وما رأى واحد منهما صاحبه.

Abdullah b. Amr b. el-Âs (v. 43/663) (Radıyallahu anh)'tan rivâyet edilen bir hadis-i şerifte, Resûl-i Ekrem (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

"Muhakkak ki müminlerin ruhları, daha sahib(ler)i (birbiri)ni görmeden, bir gün ve gecelik yol mesafesinde karşılaşırlar." [13]

Âişe (radıyallahu anhâ) şöyle demiştir: "Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) benimle olduğu gecenin sonunda Bakî Mezarlığı'na çıkar ve:

السلام عليكم دار قوم مؤمنين وأتاكم ما توعدون غدا مؤجلون وإنا إن شاء الله بكم لاحقون اللهم اغفر لأهل بقيع الغرغد

"Müminler topluluğunun yurdu! Esselâmü aleyküm! Vadedilen şey size geldi, yarına ertelendiniz. Bizler de inşallah sizlere kavuşacağız. Allah'ım! Bâki Gargad ehline mağfiret et! derdi." [14]

Muhammed b. Hımyer anlatıyor: "Ömer b. el-Hattâb radıyallahu anh Garkad Kabristan'ına uğradı ve:

Ey kabir sakinleri! Bizdeki haberler şunlardır: Karılarınız kocaya vardı, evlerinize başkaları yerleşti, servetiniz bölüşüldü! diye seslendi. Gaipten gelen bir ses kendisine şu karşılığı verdi: Bizdeki havadisler de şu: Dünya-dan gönderdiğimiz hayırları burada bulduk, Allah (Celle Celalühü) yolunda harcadıklarımızın kârlarını aldık, harcamadıklarımızdan ötürü de zarara uğradık. [15]

Ölülerin işitmediğini iddia edenlerin itibar ettikleri âlimlerinden olan İbn Teymiyye'nin talebesi İbnü'l-Kayyim el-Cevziyye bakın neler diyor:

Resûlullah, ümmetinin ölülere: "Ey Müminler topluluğu! Allah (Celle Celalühü)'ın selâmı üzerinize olsun. Esselâmü aleyküm dâra kavmin müminin!" şeklinde, selâmlarını alıyormuş gibi selâm vermelerini önermiştir.

Haddizatında bu şekilde selâmı duyan, düşünen insanlara verilir. Ölüler kendilerine verilen selâmı duymamış olsalardı (ki yok olana ve cansıza hitap olacağından) abes olurdu. Ölünün ziyaretçileri tanıması tevatüren sabit olduğu gibi, Selef âlimleri de bu konuda müttefiktirler. [16] ([17])

Sizin şeyhü'l-islam dediğiniz İbn Teymiyye ve İbnü'l-Kayyim'in bu sözleri, Buharî ve Müslim'in hadislerinden sonra sizin ölen birisinin kendisine seslenilerek yapılan duayı işitmeyeceği hakkındaki kendi kafanıza göre yaptığınız ve yapacağınız yorumların hiçbir değeri yoktur. Bana "hatalısın" derseniz, o zaman, dolaylı olarak İbn Teymiyye, İbnü'l-Kayyim, Buharî, Müslim ve Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'ın hatalı olduğunu söylemiş

olursunuz. Bu kadar açıklama anlayana, insaflı, dürüst, Allah'tan korkan Müslüman'a yeter, taassup sahibi bir insana ise yetmez. O yine, yapacağı yorumları içinde kendini avutur durur.

İbn Teymiyye der ki: Kuraklık olduğu zaman, birisi Peygamberimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in kabrine geldi ve kuraklık hakkında şikâyet etti. Daha sonra Peygamberimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'i gördü. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem "Ömer'e git ve istiska namazı kılmasını söyle!" buyurdu. Buna benzeyen birçok sahih rivayet mevcuttur. Bazı kimselerin Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'ın veya ümmetine mensup salih bir şahsiyetten dilemeleri ve bu dileklerin yerine gelmesidir.

Bu da çok görülen bir olaydır. Şunu bilmen gerekir ki, Resûlullah'tan ve onun ümmetinden olan salih bir şahsiyetin, bu dilekleri karşılamış olmaları söz konusu dileklerde bulunmanın mutlaka müstehab olduğunu göstermez. Böyle bir dileğin yerine gelmesi, yani başında dua edilen mezarda yatan ölünün kerameti olarak sayılabilir…[18] diyor İbn Teymiyye.

Bazıları sap ile samanı birbirine karıştırarak, âyetlerin zahirine bakıp yorumlarını ekleyerek doğru şekilde duâ edip isteyenle, yanlış hatta şirk işleme durumunda olanları aynı kefeye koyuyorlar.Bu yaptığınız yanlıştır. Bu metot Kur'ân-ı Kerîm'de ve Peygamberimiz ile sahebelerde bulunmayıp, Hazreti Ali'ye kâfir diyen Hariciler'de mevcut olan bir metoddur. Ölülerin ruhlarını duasında vesile edeni bidat ve şirkle itham edenler şöyle diyorlar.

Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'ın şu sözlerini delil getirmişler-dir:

"Kıyamet koparken hayatta olanlar, bir de kabirleri mescid edinenler insanların en kötülerindendir."

"Yahudi ve Hıristiyanlara Allah lanet etsin. Onlar resûllerinin kabrini mescit edindiler."

"Kabirlerin üzerlerine oturmayın. Kabirlere karşı namaz kılmayın."

CEVAP

1. Biz mezarları mescit edinmiyoruz ve kabul etmiyoruz.

2. Mescitlere doğru namaz kılmıyoruz.

Kabirleri öpmek, çaput bağlamak, sürüne sürüne kabirlere yaklaşmak, adak adamak, bunları kesinlikle yapmıyoruz. Kabul etmiyoruz. Bunları ehlisünnet dışı Şiiler, Alevi gibi cemaatler ve cahiller yapıyor. Onların görüntülerini çekip tasavvuf ehli yapıyomuş gibi tasavvufçuların kabir şirki diye başlık atarak internet ortamında göstererek onursuzca bir davranış sergileyerek, insanları kandıranları kınıyoruz.

3. Haklı olabilirsiniz, bazı cahiller aşırıya gidip şirk dairesine girebilir, zamanla kabirde yatan kişiyi fazla yüceltip çizgiyi aşabilirler.

4. Delil olarak getirdiğiniz Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'ın

sözlerinde yukarıda delilleri olup doğru şekilde dua edenleri yasaklayan net bir söz yok tamamen yorum yapıyorsunuz.

Ölüden bana çocuk ver, evlendir, iş ver diye, bizzat ölüden istenmez. Ruhlar ölmez, ölünün ruhundan bizim için Allah'a duâ etmesi istenir. Kabul edecek veya etmeyecek dileği yerine getirecek olan Allah (Celle Celalühü)'tır. Başka türlüsü câiz değildir.

Vefat etmiş bir Allah dostunun mezarında yapılan duâları doğru bulmayan İbn Teymiyye şu gerçeği itiraf ediyor.

İbn Teymiyye: Böyle bir dileğin yerine gelmesi, yanıbaşında duâ edilen mezarda yatan ölünün kerâmeti olarak sayılabilir.[19] Fakat onunla bunun arasında fark yoktur. Bilmemiz gerekir ki, mezarların başında namaz kılmanın ve buraları mescid edinmenin yasaklanması, mezarlarda yatan şahsiyetleri hor ve önemsiz saymaktan kaynaklanmıyor. Aksine bu yasağın gerekçesi, bu yüzden halkın fitneye uğramasıdır.

Fitnenin ortaya çıkması da, sebeplerinin oluşmasına dayanır. Buna göre mezar başlarında duâ etmek veya buraları mescid edinmekle insanların kafalarını karıştırabilecek, onları fitneye uğratacak sonuçların meydana gelmesi söz konusu olmasaydı, bu davranışlar yasaklanmazdı. [20]

İbn Teymiyye'nin Peygamberimiz'den (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) veya sâlih kişilerin vefatından sonra, onlar aracılığıyla (ruhların bizim için Allah'a duâ etmelerini veya onların hürmetine Allah'tan istemek şeklinde) dileğin kabul edilmesini şeytandandır demiyor, kerâmet ve salih olmalarından kaynaklandığını söylüyor. İbn Teymiyye böyle olabileceğini itiraf ettikten sonra, Peygamberimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in sağlığında kendinden istekte bulunanların haliyle, bağlantı kurup yorum yapıp, yasaklanmış olduğunu söylüyor.

Yaşarken hayırlı bir insana beşeriyet halleri galip gelebilir. Ölmüş bulunan kimsede ise sadece hususiyet kalır. Hayırlı insanlar vefat ettikleri zaman, onların ancak âyânı ve sûretleri kaybolur. Hakikatleri mevcuttur. Onlar kabirlerinde diridirler. Bir veli, kabrinde hayata erdiğinde ilminden, aklından ve ruhânî kuvvetlerinden bir şey kaybetmez. Bilakis onların ruhları; ölümlerinden sonra basiret, ruhânî hayat ve Allah'a yönelmede bir artış gösterir. Onların ruhları bir şey talep etmek için Allah'a yönelecek olsa, noksanlıktan münezzeh bulunan Allah-u Teâlâ, onlara ikram için, o şeyi verebilir.

Yaratmayı gerektiren hakiki tasarruf ise, müstakillen Allah'a mahsustur. Onlardan sudûr edene teveccüh, âdet kabilinden olan sebepler cümlesinden olup, yaratmada tesiri yoktur. Allah-u Teâlâ'nın yürüttüğü esas üzerine, onların yanında yaratılır amma, onlar tarafından icad ve halkedilemez. Bir Müslüman bunları bildikten sonra, geride geçen hadis ile biraz sonra zikredilecek olan hadisi öğrenip anlayınca, ölmüş bir salih insanın ruhunun Allah katındaki değerini de bilir. Böylece Allah'tan bir şey isterken, o zatın Allah katındaki makamını gözeterek, duâsında caiz olan tevessül ile tevessülde bulunabilir.

Yalnız burada dikkat edilmesi gereken husus, Allah katındaki makamından dolayı tevessül edilen zata yaratma, icat etme, ibadete layık görme, herhangi birşey üzerinde tesir etme gibi Allah'a ait vasıflarla vasıflandırmamak kaydıyla zat ile tevessül yapılabilinir. Ayrıca o zatlardan harikulâdelikler görüldüğü taktirde, bunun Allah'tan olduğu bilinmelidir. O zata Allah'a yapılması gereken ibadet ve tazimin yapılmaması gerekir. Eğer tevessül böyle yapılırsa, hiçbir sakınca olmaz.

Tevessülü kabul etmeyenlerin yaptıkları ise; hadisleri zanlarla, ithamlarla, yorumlarla zayıflatmaya çalışmaktan başka bir şey değildir. İşin tuhaf tarafı, bizim bunca delilimize rağmen diyorlar ki: Tevessülü kabul edenlerin elinde, Sahâbe-i Kiram'dan bir tek kişinin zat ile tevessülün yapıldığına dair delil bulunmamaktadır.

Halbuki tevessülü kabul etmeyenlerin elinde, zat ile yapılan tevessülü yasaklayan zayıf ve uydurma dahi olsa bir delil yok. Ellerinde olan sadece yorum. Selefi görüşü üzere olduğunu idda edenler diyorlar ki:

İslâm'ın özünde aracı yoktur. Biz de deriz ki, Nisa sûresinin 64. âyetinde şöyle buyrulmuştur:

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

"Eğer onlar kendilerine zulmettikleri zaman sana gelseler de Allah'tan bağışlanmayı dileseler, Resûl de onlar için istiğfar etseydi, Allah'ı ziyadesiyle affedici esirgeyici bulurlardı." [21]

Allah (Celle Celalühü), Resûlünü aracı kılıyor. Allah (Celle Celalühü) "bana gelselerdi" diyebilirdi. Ayrıca vahiylerde Cebrâil (aleyhisselâm) aracı olarak kullanılmıştır. Allah-u Teâlâ istese, direkt olarak Peygamberimiz'e âyetleri indirebilir ve belletebilirdi. Buna benzer birçok örnekler sunulabilir.

Âlûsî, Rûhu'l-Meânî'sinde, işleri tedbîr edenler hakkı için âyetinin tefsîrinde, ona göre bazı yanlış anlamalara cevap verdikten sonra şöyle diyor: "Evet, Allah (Celle Celalühü) bazen dostlarından dilediklerine, ölmeden evvel olduğu gibi, öldükten sonra da dilediği kerâmeti verir ve (Hakk) Sübhanehû ve Teâlâ hastayı iyileştirir, boğulmakta olanı kurtarır, düşmana karşı yardım eder, yağmur yağdırır ve bunu kerâmet olarak verir.

Bazen de o kişiye benzeyen bir sûret ortaya çıkarır ve o sûret, o kişinin hürmetine, günah olmayan şeylerden (Allah (Celle Celalühü) istenileni, isteyenin istediğini yerine getirmek için yapar." (Âlûsî'nin sözü bitti.)

Âlûsî merhûm, muhtemelen, Fahru'r-Râzî'nin Tefsîr-i Kebîr'indeki bu âyeti tefsir ederken yaptığı izâhâttan anlaşılabilecek yanlışlıklara dikkati çekiyor. Râzî şöyle diyordu: "Sonra bu şerefli rûhlar, kuvvet ve şereflerinden dolayı, olmakta olanların, onlarda olması ihtimalden uzak değildir. Bu âlemin hallerinde (dünyada olup biten şeylerde) onlardan eser zuhûr eder.

Bu sebeble onlar, işleri tedbîr edenler(den)dirler” (Râzî’nin sözü bitti.) Burada esas mühim olan, Râzî’nin bu tefsîrinin isâbetli olup olmadığından çok, ölen fazîletli kişilerin öldükten sonra da tasarrufta bulunduklarına inanması ve bunu beyân etmesidir.

Müdebbirât olup olmamaları ise ayrı bir mesele. Kerâmet sahibi kimselerin rûhlarının, öldükten sonra da bu âlemde tasarrufta bulunmaları, (gerek işleri tedbîr edenlerden olmaları, gerekse kerâmet icabı olarak) iki müfessir tarafından kabûl edilmesi, zamane şaşkınları gibi şirk olarak ilan edilmemesi. Asıl mühim olan işte bu…

BEŞİNCİ HADÎSİN TAHRİCİ BİTTİ

---

[1] ez-Zehebî, Siyeru A’lâmi’n-Nübelâ, XVI, 400-401.

[2] el-Ahkâf 46/5.

[3] İbn Teymiyye, İktizâu’s-Sırâti’l-Müstakîm, s. 378-379, Dârul Marife, Beyrut, tsz. İbn Teymiyye, Sıratu’l-Müstakim, Kabir ziyaretleri bölümü, Tercüme Pınar Yayınları, s. 499, baskı: 2004.

[4]İbn Teymiyye Külliyâtı, IV, 240, (I-VIII), Tevhid Yayınları. (1998)

[5] İbn Sa’d, et-Tabakât, II, 194, İbn Hacer, Metâlibu’l-Aliye, (no: 3853, IV, 22), Heysemî, Mecmau’z-Zevâid, (no: 14250), VIII, 594.

[6] Buhârî, Bed’ül-Halk: 6, Enbiya: 22, 43, Menâkıbu’l-Ensâr: 42; Müslim, Îman: 259, (162); Tirmizî, Salât: 159, (213); Nesâî, Salât: 1, (1, 217-223).

[7] Minha 1/156 dan naklen Hamza Ahmed ez-Zeyn Müsned-i Ahmed Ta’lik-i X, 532, ez-Zeyn hadis sahihdir, diyor. Aynı yer.

[8] Bakara: 2/154

[9] Müslim, Cenâiz: 18, 19; Buhârî, Cenâiz: 33; Ebû Dâvud, Cenâiz: 29; Tirmizî, Cenâiz: 24.

[10] Buhârî, Cenâiz: 32

[11] İbn Teymiyye, Mecmûu’l-Fetâvâ, 24-362

[12] Buhârî, Enbiya: 3, (no: 3158, 3/1213). Müslim, Birr: 49, (no: 2638, 4/2031).

[13] Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, (no: 7068), Buhârî, el-Edebü’l-Müfred, (no: 263), s. 89.

[14] Müslim, Cenâiz: 35 (Kabre girerken söylenecek söz ve ehline nasıl duâ edilir? Bâbı). Nesâî, Cenâiz: 103, (Müminlere istiğfar edilmesinin emri, bâbı).

[15] İbn Ebî'd-Dünya es-Sem'anî, Kenz, Hayatu's-Sahâbe, IV, 290.

[16]İbnü'l-Kayyim el-Cevziyye, Kitabu'r-Ruh, s. 11, İz Yayıncılık. İst. 1993.

[17] İbnü'l-Kayyim bu kitabı Teymiyye'nin talebesi olduktan sonra yazmıştır. Ruh kitabının 32. (dipnot-7) – 46. sayfalarında böyle olduğu açıklanmıştır.

[18] İbn Teymiyye, İktizâu's-Sırâti'l-Müstakîm, s. 373-374, Dârul Marife, Beyrut.

[19]İbn Teymiyye, İktizâu's-Sırâti'l-Müstakîm, s. 373-374, Dârul Marife, Beyrut, tsz.

[20] İbn Teymiyye, Sırat-ı Müstakim, Kabir Ziyaretleri bölümü, trc. Pınar Yayınları. s. 494, bsk, 2004.

[21] en-Nisâ 4/64.